

Foooocus geconcretiseerd

Draaiboek voor de inrichting en uitvoering van Foooocus

Inleiding

Foooocus is een werkwijze om leerlingen met arbeidsvermogen naadloos te laten instromen in vormen van (betaalde) arbeid. De kern van het concept is structurele samenwerking tussen de 4 O's: onderwijs, ondernemer, overheid en ouders. Centraal staan de interesses en de talenten van elke leerling. De stem van de leerling is leidend in het opleidingstraject naar arbeid.

Foooocus wordt op verschillende plekken in Nederland toegepast. Om recht te doen aan het concept is het belangrijk om vanuit de visie van Foooocus de werkwijze meer concreet te omschrijven. Dat heeft verschillende redenen.

- Het helpt om directie en medewerkers van scholen handvatten aan te reiken om Foooocus in te richten.
- Het maakt de communicatie naar alle O's meer concreet.
- Het geeft dezelfde beelden en taal als we er mee aan het werk zijn.
- Het biedt houvast om bij de kern van het concept te blijven.
- En tot slot helpt het om de kwaliteit te borgen en verder te ontwikkelen op basis van opgedane ervaringen.

In dit draaiboek worden verschillende onderdelen van Foooocus uitgewerkt. Je kunt als lezer meteen naar het onderdeel gaan, waar je meer in geïnteresseerd bent. Wat wel belangrijk is dat je eerst kennis neemt van hoofdstuk 1 en dan met name de 10 kenmerken van Foooocus.

Veel leesplezier.

Stuurgroep Foooocus

Inhoudsopgave

1. Visie en kenmerken	3
2. Fooocus: de werkwijze	4
3. De 4 O's	5
Onderwijs	5
Ondernemer	9
Overheid	12
Ouders	13
4. Levenslang leren	15
5. Stappenplan opzet Fooocus-locatie	16
6. Netwerken	17
7. F-netwerk	19
8. Wetenschappelijke onderbouwing	20
9. Tot slot	22
A. Contactgegevens	23
B. Bijlagen en PR materiaal (in apart document)	

1. Visie en kenmerken

FOOOOCUS: wat is het?

Wij zien dat elke jongere dromen en persoonlijke interesses heeft. En dat elke jongere over kwaliteiten beschikt. Wij weten en ervaren dat elke jongere een zinvolle bijdrage kan leveren aan de samenleving.

De opdracht van ons onderwijs is om

elke jongere optimaal laten participeren in de samenleving met (betaalde) arbeid.

Daarvoor werken wij structureel samen met de 4 O's:

- onderwijs, ouders, ondernemer en overheid,
- waarbij de stem van de jongere leidend is.

Fooooocus is een nieuw en eigentijds onderwijsconcept om elke jongere te laten participeren in de samenleving door de leerling te laten leren en werken in de eigen omgeving.

FOOOOCUS: de kern!

Wat is de kracht van FOOOOCUS?

Onderwijs

1. Wij gaan uit van de interesses en de kwaliteiten van de jongere;
2. Onderwijs vindt plaats in de echte wereld;
3. Eén persoon onderwijst, coacht en begeleidt het leren en werken;
4. Onderwijs en leren in de echte wereld is geïntegreerd;

Ondernemer

5. Wij creëren met de 4 O's werk voor elke jongere;
6. Permanente begeleiding aan en ondersteuning van de werkgever;
7. Kwaliteiten van jongere dragen bij aan de doelstelling van de onderneming;
8. Leren & werken in en mét bedrijven gedurende de hele week;

Overheid

9. Wij zijn partner in het organiseren van bestendige arbeid tot en met 27 jaar;

Onderneming – Overheid – Ouders

10. Korte lijnen in communicatie en afstemming.

2. FOOOOCUS: de werkwijze

Leerlingen leren en werken vanaf ongeveer 15 jaar de hele week vanuit de Fooocus-locatie. Deze ligt in het centrum van het dorp of de stad. Vanuit deze locatie vinden alle leer- en werkactiviteiten plaats. Het leren is direct verbonden aan het werk in de directe omgeving. Onderwijs, opleiden en werk zijn geïntegreerd.

Alles start met het gesprek tussen de leerling en de coach. In het gesprek wordt de opleidingsroute bepaald. In samenspraak worden doelen voor het individuele ontwikkelplan bepaald per lesperiode. Tijdens het leren en werken wordt met de leerling gereflecteerd op deze doelen. Zo werkt de leerling doelgericht aan zijn persoonlijk plan.

Omdat het ontwikkelplan mét de leerling is opgesteld, is het plan ook van de leerling. Het sluit aan op de persoonlijke kwaliteiten en interesses. Dat leidt tot motivatie, betrokkenheid en eigenaarschap. De leerling leert de regie te nemen over zijn eigen leven en over zijn loopbaan.

Onderwijs, leren en werken wordt begeleid door één persoon vanuit de school.

Er is een wederkerige samenwerking tussen onderwijs en onderneming. School faciliteert het leren, draagt bij aan leer- en werkervaringen en ondersteunt de bedrijven. Ondernemingen bieden mogelijkheden voor arbeidservaringen, leidt de leerling mee op en biedt waar mogelijk werk. De school is direct in de buurt van de ondernemer. Daardoor is de samenwerking op maat en zijn de lijnen kort.

De school heeft een taak binnen alle 4 de O's.

O: onderwijs; de school is opleider, trainer, coach van de leerling.

O: ouders; de school ondersteunt en coacht de ouders en neemt hen mee in het ontwikkelproces van de leerling naar arbeid.

O: ondernemer; de school is partner, ondersteuner en achterwacht voor het bedrijf (als het even niet gaat).

O: overheid; voor de gemeente is de school dé partner voor het organiseren van de participatie van de jongere in de samenleving.

We spreken in principe over jongeren met arbeidsvermogen.

3. De 4 O's

Onderwijs

Het uitgangspunt in het onderwijs van Fooocus is het bieden van vraaggestuurd onderwijs. De individuele leervraag van de leerling staat centraal. De leerkracht gaat mét de leerling op zoek naar de (arbeids-)mogelijkheden van de leerling, die aansluiten op zijn interesses, mogelijkheden en talenten. De leerling bepaalt daarin zijn eigen route. De leerkracht coacht en begeleidt, geeft ruimte, laat los waar mogelijk, maar houdt de regie over het leerproces.

- Onderwijsaanbod

De basis voor de inhoud van het theoretische deel van het onderwijs zijn in principe de CED leerlijnen. Deze worden praktisch ingezet, wat betekent dat ze in dienst staan van het leren werken en maatschappelijk functioneren. Het aanbod voor instromers omvat de leerlijnen schriftelijke taal, mondelinge taal, rekenen, sociaal emotionele ontwikkeling, seksuele vorming en mens en maatschappij. Daarnaast is er aandacht voor voorbereiding op dagbesteding en arbeid, culturele oriëntatie, mens-natuur en techniek en bewegen en sport. Het onderwijsaanbod wordt afgestemd op wat de leerling leert in de echte wereld.

Naarmate de leerling langer in Fooocus verblijft, wordt het onderwijs nog verder aangepast aan de individuele leerling en wordt het onderwijsaanbod nog meer persoonlijk. Zo zijn bijvoorbeeld de aan te leren rekenvaardigheden anders voor een leerling die werkt in de supermarkt dan voor een leerling die werkt in het groen. Het rooster is individueel en met de leerling vastgesteld en is mede afhankelijk van het bedrijf of instelling waar de leerling werkt.

- Coachgesprekken

Periodiek vinden individuele coachgesprekken met elke leerling plaats. We maken een onderscheid tussen de officiële gesprekken met de leerling, waar de leerdoelen voor het ontwikkelplan worden opgesteld. In deze gesprekken worden de doelen van de afgelopen periode ook geëvalueerd, samen beoordeeld en geregistreerd. Daarnaast vinden er elke week individuele (coach-)gesprekken plaats met de leerling. We spreken hier over begeleidingsgesprekken, waar de leer- en werkervaringen van elke dag aan de orde komen in het licht van de persoonlijke leerdoelen. Deze persoonlijke aandacht en begeleiding is noodzakelijk om de interesses van de leerling te ontdekken, om de relatie te organiseren en om de leerling te helpen reflecteren op zijn ontwikkeling.

Een deel van deze gesprekken vindt groepsgewijs plaats. Leerlingen bespreken met elkaar wat ze hebben gedaan, wat ze hebben geleerd en wat de volgende stappen zijn. Het delen van ervaringen en persoonlijke leerdoelen ondersteunt het leerproces door te leren van elkaar.

Coachgesprekken vinden plaats op initiatief van de leerkracht. Maar ook de leerling kan een coachgesprek aanvragen. Gesprekken mogen naast persoonlijke leerdoelen ook gaan over privé aangelegenheden.

- Doelenpas

Aan het begin van het schooljaar worden de leerdoelen waaraan gewerkt gaat worden met de leerling besproken en samen vastgesteld. Hiervoor wordt een 'leerdoelenpas' (formaat van een pasje) gebruikt. Daarop staan de persoonlijke leerdoelen beschreven. De leerling heeft die altijd bij zich als reminder voor tijdens het leren en werken. Deze persoonlijke leerdoelen komen uit de competentiestructuur van Melba. Wanneer een leerling meer aan kan of eerder klaar is met de vastgestelde doelen, worden nieuwe doelen opgenomen in de doelenpas.

- OPP (ontwikkelingsperspectief)

Het OPP geeft de verwachte uitstroom van de leerling aan. In samenspraak met leerling en ouders wordt al bij aanvang van de school de uitstroomverwachting besproken. Wederzijdse verwachtingen worden met elkaar gedeeld:

- wat verwachten we van de leerling;
- wat mogen ouders verwachten van de school en de leerkracht;
- wat verwacht school van ouders in het traject richting uitstroom.

De leerontwikkeling van de leerling komt aan de orde in gesprekken met school, leerling en ouders. Jaarlijks wordt vervolgens gekeken naar het verwachte uitstroomperspectief. Ontwikkelt de leerling zich volgens deze verwachting en dient de uitstroomverwachting te worden bijgesteld? Wat hebben we vervolgens als school te doen.

Ouders denken mee over de opleidingsroute en het plan van aanpak. Driehoeksgesprekken tussen leerling, ouders en school zijn daarvoor het middel. De interesses, wensen en leerervaringen scherpen het beeld aan van de leerling, waar hij later wil werken. Zo wordt in samenspraak een reëel uitstroomperspectief ontwikkeld. Het regelmatig met leerling en ouders reflecteren op ontwikkeling en groei zorgt voor betrokkenheid en ondersteuning. Er zijn korte lijnen met de ouders en er is regelmatig contact door middel van persoonlijke contacten, evaluatiegesprekken, mail- en belcontacten en social schools (digitaal informatiesysteem school en ouders).

- Leeropbrengsten

Alle leeropbrengsten van de leerling worden regelmatig vastgelegd. Het zijn de resultaten van het theoretische aanbod, het praktische aanbod en de algemene (arbeids-)vaardigheden. .

Leerresultaten worden vastgelegd in het MLS, het LVS (leerlingvolgsysteem) van Punt Speciaal. Hierin staan alle vakinhoudelijke doelen van de leerling van de hierboven genoemde leervakken en de algemene (arbeids-)competenties.

Tussentijds en op het einde van de periode worden de doelen geëvalueerd met de leerling en met de werkbegeleider op de leer- werkplaats. Zo worden alle betrokkenen meegenomen in het monitoren, bespreken en registreren van de leeropbrengsten.

De leerling heeft een portfolio. Daarin worden de opbrengsten en verzamelde bewijzen van zijn leren en werken bewaard. De leerling beheert zijn eigen portfolio.

- Weekrooster

Alle leerlingen hebben een persoonlijk rooster. Vanuit de individuele roosters wordt bekeken op welke momenten vakken gezamenlijk worden aangeboden. Individuele stages vinden niet op dezelfde dag plaats; de wens van de werkgever is namelijk leidend.

Elke ochtend wordt gestart met een gezamenlijk gesprek, worden ervaringen van de leerlingen gedeeld, worden de leerdoelen besproken en successen gevierd. Hierna gaan de leerlingen aan het werk in de echte wereld.

Op de dag dat veel leerlingen aanwezig zijn, kunnen gezamenlijke lessen, projecten en leergesprekken plaatsvinden. Werkbezoeken en excursies zijn daarvan een onderdeel.

Leerlingen geven presentaties over het eigen werk, over de externe leeractiviteiten en de behaalde resultaten. Ouders en externen kunnen daarvoor uitgenodigd worden. Alle aanwezigen reflecteren op de persoonlijke ontwikkeling.

- Opleidingsroutes

De opleidingsroute die een leerling gaat volgen is afhankelijk van de persoonlijke keuzes. Omdat bij instroom nog niet altijd duidelijk is waar de interesse van de leerling naar uitgaat, is er in het eerste jaar een carrousel om leerlingen ervaring op te laten doen in verschillende sectoren. Het schooljaar wordt opgesplitst in 4 blokken, waarbij de leerling elke 8 weken ervaring op doet binnen groen, productie, detail en schoonmaak.

Er is gekozen voor deze 4 sectoren omdat de meeste leerlingen hierin uitstromen. Er is wel altijd sprake van maatwerk voor de individuele leerling binnen het opleidingsaanbod. Daarnaast kan het aanbod afhankelijk zijn van de specifieke arbeidsvraag in de regio (bv. techniek, logistiek, zorg en welzijn ed.).

Het opleidingstraject van de leerling wordt afgerond met een bewijs met civiel effect zoals:

- (deel-)certificaten, gebaseerd op de MBO kwalificatiestructuur;
- praktijkverklaring van SBB;
- SVA certificaten;
- certificaten overige externe partijen (bv. heftruck certificaat).

- Fooocus en de voorbereidende fase

Na het verlaten van het (speciaal) basisonderwijs ontdekt de leerling zijn talenten, motieven en kwaliteiten. Leidend zijn de vragen 'wie ben ik, wat zijn mijn motieven, kwaliteiten en talenten?'.

Deze fase kenmerkt zich door de leerling ervaringen te laten opdoen in de echte wereld, waar de wereld van arbeid een onderdeel van is. Ontdekken en ontmoeten zijn de sleutelwoorden. Het gaat om het verbazen, verwonderen, verkennen en verbreden van 'de echte wereld' rondom de leerling. In al deze ontmoetingen wordt gereflecteerd op de interesses, motieven en kwaliteiten van de leerling.

Belangrijk is dat alle collega's op de hoogte zijn en blijven van de opdracht van ons onderwijs: leerlingen opleiden volgens de uitgangspunten van Fooocus. Vanaf aanvang zijn we daarom regelmatig in gesprek over de Bedoeling van ons onderwijs. Alle activiteiten die we met elkaar uitvoeren toetsen we aan het Fooocus concept. Dat kan door:

- intervisiebijeenkomsten;
- delen van good practices in de teamvergaderingen;
- 'dilemmagesprekken' op bijeenkomsten wanneer we handelingsverleggen zijn, voor dilemma's met leerlingen en andere ogenschijnlijk belemmerende situaties;
- op de agenda van de werkgroepen in de school is het agendapunt 'Fooocus: het concept' een terugkerend thema;
- werk oefeningen tijdens studiedagen;
- geplande schoolbezoeken / Fooocus bezoeken bij collega-scholen / collega-projecten;
- visualisaties van de ontwikkelagenda in de school;
- etc.

De uitgangspunten van Fooocus zijn dus een terugkerend gespreksonderwerp. Het gaat over wat we doen, hoe we dat doen, wat de resultaten zijn en of het in de lijn is van het concept. Een ieder denkt en praat mee.

Dit onderwerp komt ook aan de orde in gesprekken met leerlingen en ouders. Op de ouderavonden wordt met ouders gereflecteerd op ons onderwijs, de manier van werken en worden successen gepresenteerd. Leerlingen dragen hieraan bij door actief te participeren.

- Fooocus en de oriëntatiefase

In de volgende fase ontdekt de leerling wat de wereld *hem* te bieden heeft. Het ontdekken, ervaren en ontmoeten van de echte wereld is nu meer gericht op arbeid. De reflectie in deze fase op de motieven, kwaliteiten en talenten van de leerling staat meer in het teken van algemene arbeidsvaardigheden.

Naast de verplichte onderdelen uit het curriculum van het vso wordt het onderwijs gekenmerkt door maatwerk en door het maken van eigen keuzes door de leerling. De algemene arbeidsvaardigheden zijn leidend in de ontwikkeling van elke jongere. De school is opleider, coach en instructeur.

Ter voorbereiding op de overstap naar de Fooocus-locatie wordt in het voorgaande leerjaar al gestart met de kennismaking van het leren en werken op een Fooocus-locatie. De projectleider en Fooocus-medewerkers zijn aanwezig om de werkwijze op de Fooocus-locatie toe te lichten aan ouders en leerlingen. De visie en de uitgangspunten worden gedeeld, voorbeelden worden aangereikt en leerlingen van Fooocus vertellen over hun ervaringen. Flyers worden aan ouders en leerlingen meegegeven.

In de loop van dat voorbereidingsjaar volgen één of meerdere gesprekken met leerling en ouders. En er worden ontmoetingen georganiseerd met de medewerkers en de leerlingen op de Fooocus-locatie. Aan het einde van het schooljaar draaien de nieuwe leerlingen meerdere dagdelen mee op de locatie. Waar nodig leren leerlingen zelfstandig te reizen naar de betreffende locatie.

- Fooocus en de afrondende fase

Ouders worden betrokken bij de uitstroom van de leerling. School, ouders en ondernemer zorgen voor een vloeiende overstap van onderwijs naar werk. Wat betekent dit voor de leerling, wat heeft hij nodig, wat vraagt dit van alle betrokkenen? Gezamenlijke afspraken worden vastgelegd in een transitieplan.

Fooocus medewerkers hebben veel contact met derden ter voorbereiding op de uitstroom. Denk daarbij aan UWV, WMO, Participatiewet en uiteraard de werkgevers. Vooral het contact met de aanstaande werkgever vraagt veel aandacht en zorg. Zij krijgen uitleg over mogelijkheden over regelingen vanuit de overheid, waar gebruik van gemaakt kan worden bij in dienst nemen van de leerling. Werkgevers worden waar nodig ontzorgd in de administratieve procedures, waar soms sprake van is.

- Fooocus en de fase van de nazorg

De kern van de fase van de nazorg is ondersteuning bieden en op aanvraag bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de leerling.

Het gaat daarbij ook om het voorkomen van uitval. En mocht dat toch gebeuren, dan kan Fooocus tijdelijke opvang en ondersteuning bieden om zo snel mogelijk de leerling terug te leiden naar arbeid.

Uitval wordt in eerste instantie voorkomen door contact te onderhouden met leerling, werkgever en eventueel de ouders. Vooral in het eerste jaar na het verlaten van de school is er sprake van intensief contact. Naarmate de leerling ouder wordt, zal de intensiteit van het contact afnemen. Ook hier is altijd sprake van maatwerk.

Fysiek contact is erg belangrijk om een reëel beeld te krijgen hoe het werkelijk met de leerling gaat.

Drie jaar lang wordt door projectleider en de Fooocus-medewerker een terugkomavond georganiseerd voor oud-leerlingen en ouders. Daarnaast biedt Fooocus de gelegenheid aan oud-leerlingen en ouders om te spreken over werk en privé gerelateerde zaken. Deze ondersteuning draagt bij aan het voorkomen van uitval na het verlaten van de school.

- Het netwerk

De samenwerking van de 4 O's is georganiseerd in een netwerk. Alle Fooocus leerlingen behoren tot de leeftijd van 27 jaar toe aan dit netwerk. De samenwerking van betrokken partijen kent een aantal uitgangspunten.

- In de transitie van school naar arbeid is er in het netwerk van de 4 O's een netwerkeigenaar. Eén persoon vanuit Overheid of Onderwijs draagt zorg voor het netwerk Onderwijs, Overheid en Ondernemer. Het doel is van het netwerk is om alle leerlingen duurzaam te laten participeren in arbeid. Wanneer sprake is van calamiteiten is de netwerkeigenaar de spil om zo spoedig mogelijk interventies uit te zetten om uitval te voorkomen. De netwerkeigenaar speelt de ondersteuningsvraag door naar betrokken dossiereigenaar.
- Vanaf het moment van verlaten van de school tot aan de periode van 27 jaar is er per leerling een dossiereigenaar. De dossiereigenaar is dé contact- en vertrouwenspersoon van de leerling. Het doel is om zicht te houden op en interventies tijdig uit te zetten wanneer de leerling of de werkgever daarom vragen. Dat kan tijdens het werk zijn in het bedrijf of instelling en wanneer de leerling uitvalt in het arbeidsproces. Wanneer dit laatste zich voordoet wordt direct ondersteuning geboden. De dossiereigenaar zorgt meteen voor een tijdelijke opvangplek om de jongere 'aan het werk te houden'. Dat kan in het bestaande bedrijf zijn, binnen Fooocus of binnen een andere voorziening.

Structuur, arbeidsritme en ondersteuning zorgen er voor dat er geen blijvende uitval ontstaat. De interventie moet zo spoedig mogelijk plaatsvinden om de 'jongere niet kwijt te raken'.

- Het netwerk ontmoet elkaar periodiek om
 - alle ontwikkelingen rondom de jongeren in het netwerk te bespreken. Dit heeft een preventieve doelstelling: leerlingen zijn en blijven in beeld waardoor preventief gereageerd kan worden op
 - uitgezette acties te monitoren en waar gewenst bij te stellen
 - nieuwe leerlingen toe te delen aan dossiereigenaren
 - het functioneren van het netwerk accuraat te houden.

De netwerkeigenaar is verantwoordelijk voor planning en organisatie van deze opdracht.

- In de feitelijke overdracht van de leerling van onderwijs naar arbeid is het de taak van Fooocus om de ontwikkeldoelen, zoals die zijn opgesteld in het transitiedocument, in een warme overdracht te bespreken met de organisatie waar de leerling de volgende stap zet in zijn loopbaan.

Ondernemer

- Samenwerken

Binnen Fooocus is de samenwerking met bedrijven en instellingen de kern van het onderwijs om leerlingen de mogelijkheid te bieden om te leren werken in de echte wereld en toe te leiden naar arbeid.

De school zoekt naar een passende leer- werkplek voor elke leerling. Het netwerk van ouders, de leerling zelf en collega's kunnen daaraan bijdragen. Deze leer- werkplek is niet meteen de uitstroomplek. Het kan ook een ervaringsplek zijn bij bijvoorbeeld een zorginstelling of maatschappelijke instelling. Het doel is om leerlingen binnen Fooocus zoveel mogelijk werkervaringen te laten opdoen om te ontdekken waar interesses liggen en waar de kwaliteiten van de leerling het beste tot zijn recht komen. Om zo te komen tot de uitstroomplek, die het beste aansluit op de interesses en kwaliteiten van de jongere.

De leerling ervaart en leert hoe hij zich in een werkomgeving moet gedragen, wat er verwacht wordt, hoe er met elkaar omgegaan wordt en hoe men met elkaar spreekt. De begeleider op de werkplek is de voorbeeldfunctie en vormt het referentiekader voor de leerling. Het is de coach van de leerling tijdens het leren werken.

Maatschappelijke en sociale betrokkenheid van de werkgever is een voorwaarde om de leerling zich veilig te laten voelen, om de leerling te ondersteunen en om de leerling binnen zijn mogelijkheden werkervaringen op te laten doen. Dat vraagt om begrip en geduld van de werkgever en de werkbegeleider. Het gaat om erkenning en herkenning en de andere manier van leren van deze leerling.

De werkgever is geen deskundige wat betreft onze doelgroep. Dat vraagt van de Fooocus-medewerker om de verwachtingen aan de voorkant helder te maken, om goede en eerlijk voorlichting te geven en handvatten aan te reiken. De Fooocus-medewerker is altijd en direct fysiek aanwezig voor de werkgever en de werkbegeleider wanneer nodig. Dat vergoot de kansen op succes van de leerling bij het bedrijf. Het gaat om proactief handelen door de Fooocus-medewerker.

- Leeractiviteiten

De werkplek is een realistische leeromgeving, hier functioneert de leerling tussen de andere werknemers en voert het (deel)taken uit. Duidelijke taakomschrijvingen en afspraken aan het begin van het traject zijn nodig. De leerling weet wat er van hem verwacht wordt en wat hij moet doen. Zo kan de leerling de (deel)taken leren uitvoeren en eigen maken.

Het is belangrijk dat de taken voor de leerling als zinvol worden ervaren. Het moet voor de leerling realistisch zijn en bijdragen aan het werk in het bedrijf. Als de leerling 'echte taken mag uitvoeren', voelt de leerling zich gezien en erkend. Zo leert de jongere arbeidsvaardigheden, die voor later van belang zijn.

De taakomschrijving, werkwijze en de leerdoelen worden vastgelegd in een stageovereenkomst. Ook de begeleiding en overlegmomenten tussen school en bedrijf worden hierin opgenomen. Het hoort bij de voorbereiding van het traject met de werkgever. Verwachtingen moeten vooraf uitgesproken zijn om miscommunicatie te voorkomen.

De werkplekken sluiten aan op de mogelijkheden en wensen van de leerling. De leerling moet uitgedaagd worden voor opdrachten, die net buiten de comfortzone liggen. Dan organiseren we het leren.

De leerling wordt zelf verantwoordelijk gemaakt voor het op tijd aanwezig zijn op de werkplek en voor het verantwoordelijk zijn voor de door hem uit te voeren taken. Doelkaarten, logboeken, picto-schema's, reflecties en

beoordelingen van de werkbegeleider zijn instrumenten om dit proces te ondersteunen. Het kan voor een individuele leerling nodig zijn om ouders hier mede verantwoordelijk voor te maken om het succes te organiseren.

Om het echte werk in bedrijven en instellingen bekend te maken bij leerlingen zijn excursies en werkbezoeken zinvol. Ook voor de leerlingen die niet in eerste instantie in die specifieke sector willen gaan werken. Het verbreedt hun referentiekader en hun beeld van arbeid..

Naast de excursie kan ook gedacht worden aan een 'meeloopdag', een 'stageweek', een 'werkdag / werkweek met een medestudent', proefactiviteiten/-projecten in een bedrijf of instelling. Het is belangrijk dat de leerlingen de werkzaamheden hier echt, fysiek, uitvoeren. Dan ervaren zij lijfelijk het type arbeid. Dat maakt de ervaring en het leren 'dieper'.

Dit alles vraagt om de bereidheid en betrokkenheid van de werkgever om hieraan mee te werken. Daarvoor is een goede acquisitie van de Fooocus-medewerker een vereiste.

- Netwerkbeheer

De Fooocus-medewerker bouwt zo een netwerk op van bedrijven en instellingen waar leerlingen leerervaringen kunnen opdoen én de mogelijkheid krijgen geboden om te werken na het verlaten van de school. De Fooocus-medewerker is ook een netwerker. Naast de inzet voor de lopende bedrijven waarmee gewerkt wordt is actieve aandacht voor 'het slapende netwerk' van belang om het palet aan mogelijkheden zo groot mogelijk te houden. In hoofdstuk 6 wordt daar nader op ingegaan.

- Begeleiding leerling

De begeleider op de werkplek is belangrijk voor het leren van onze jongeren. Daar hebben we als school niet altijd greep op. Onderstaande punten kunnen behulpzaam zijn bij het zoeken van de juiste stagebedrijven én behulpzaam zijn voor de ondersteuning van de werkplekbegeleiders tijdens de leer- werktrajecten.

"De juiste Harrie op de juiste plek", zoals genoemd in de Boris systematiek; gaat er van uit dat de begeleider van de leerlingen de competenties bezit om jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen en willen begeleiden. De werkplekbegeleider is bereid om adviezen, tips en tops, voor de begeleiding van de leerlingen van de Fooocus-medewerker aan te nemen. De begeleider is bereid tijd en energie te investeren in de begeleiding van de jongere en krijgt deze mogelijkheid van de werkgever. De begeleider kent het cognitieve niveau van de leerling en weet wat wel en niet mogelijk is wat betreft lezen, rekenen, de communicatieve en sociale vaardigheden en de motorische vaardigheden. Het vraagt ook om creatief en flexibel kunnen handelen om het leren voor de leerling tot een succes te maken. De Fooocus-begeleider ondersteunt daarin en denkt proactief mee.

De non-verbale communicatie is zeker zo belangrijk als de verbale communicatie. De communicatie moet op het niveau van de leerling zijn afgestemd zowel verbaal als schriftelijk. De verbale en non-verbale communicatie én de fysieke houding moet in overeenstemming zijn, zodat de boodschap voor de leerling eenduidig is. Onze doelgroep leert veel door voordoen en nadoen. De correcte voorbeeldfunctie van de werkbegeleider is cruciaal.

De werkplekbegeleider is ook het aanspreekpunt voor de leerling. Als hij er niet is, dan is er een vervanger voor de leerling, die ook op de hoogte is van de begeleidingsbehoeften. Dat vraagt alert handelen van het bedrijf en is een aandachtspunt voor de Fooocus-medewerker.

De leerling is gekoppeld aan één werkbegeleider, loopt mee en voert taken uit. Dat vraagt in het begin een grotere investering, die naarmate de leerling langer de taken uitvoert, minder zal worden. De leerling leert meer en meer taken zelfstandig uit te voeren.

De arbeidsomstandigheden in het bedrijf moeten veilig en hanteerbaar zijn voor de leerling. Soms zijn er zelfs aanpassingen nodig. Daarvoor kan het bedrijf financiële ondersteuning krijgen vanuit de gemeente of UWV. Soms zijn er persoonlijke beschermingsmiddelen (pbm's) voor de leerling noodzakelijk.

- Ondersteuning ondernemer (back-up, ontzorgen en ontregelen)

Fooocus-medewerkers zijn op de hoogte van de wet- en regelgeving en de bijbehorende ondersteuningsmaatregelen voor bedrijven. In de gesprekken met bedrijven draagt de Fooocus-medewerkers deze mogelijkheden aan. Soms trekt het een bedrijf over de streep om samen te werken.

Daarnaast kan het helpen om de papieren ballast, die komt kijken bij het aannemen van jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, tijdelijk of langdurig over te nemen van het bedrijf. Voor met name kleine bedrijven kan de bijkomende administratie belemmerend werken.

De ondernemer wordt ook door Fooocus ondersteund als de medewerkers van het bedrijf geïnformeerd worden over de nieuwe collega. Het gaat over tips en trucs in het omgaan met de nieuwe collega. Onbegrip en handelingsverlegenheid kan een goede start van de nieuwe medewerker belemmeren.

En tot slot past het in de filosofie van Fooocus om proactief en op aanvraag bedrijven en uitgestroomde leerlingen blijvend te ondersteunen. Dat kan gaan over ondersteuning in het bedrijf zelf, over het aanbieden van aanvullende opleiding of training van de oud-leerling of over het opnieuw informeren van medewerkers in het bedrijf ed.

- 24/7

Om duurzame arbeidsparticipatie van de doelgroep te organiseren is de Fooocus medewerker 24/7 bereikbaar voor (oud-) leerling, werkplekbegeleider en bedrijf. Dat gaat over avonduren en vakantiedagen. Goede afspraken maken veel mogelijk.

Overheid

- Voorbereidende fase

De Fooocus-projectleider is de eerst aangewezen functionaris die contact opneemt met de overheid (gemeente; wethouder) om Fooocus toe te lichten en de gemeente te enthousiasmeren. Het gaat hier over de samenwerking tussen de 4 O's, het gezamenlijke belang van deze samenwerking, de opdracht voor maatschappelijke participatie van de doelgroep, de proactieve aanpak en de mogelijke kostenreductie als gevolg.

Als de gemeente akkoord gaat met het opstarten van Fooocus in hun gemeente, worden er concrete vervolgafspraken gemaakt t.a.v. de huur van een Fooocus-pand, het zoeken van een geschikte locatie, het eventueel wijzigen van bestemmingsplan, het aanwijzen van een contactpersoon tot en met PR activiteiten voor en door de gemeente.

De voorbereidende fase wordt het liefst afgerond met een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en school en indien mogelijk betrokken bedrijven. In de samenwerkingsovereenkomst zijn minimaal de ambitie, het doel, de financiën, de taken en verantwoordelijkheden van betrokken partijen en de werkafspraken vastgelegd.

- Uitvoerende fase

De rol van de overheid is in de uitvoerende fase minimaal. Periodiek wordt overleg gevoerd met de projectleider over de voortgang van Fooocus en de behaalde resultaten. Waar nodig worden interventies gepland. Er wordt verslag gedaan van het overleg met aandacht voor de gemaakte afspraken en bijbehorende acties.

- Afrondende fase

Tijdens de afrondende fase neemt de Fooocus-medewerker contact op met de consultant van de gemeente. De uitstromende leerlingen worden besproken. Eventuele ondersteuning vanuit de gemeente wordt gepland en georganiseerd.

- Naschoolse fase

Ook in de naschoolse fase blijft contact tussen Fooocus en de gemeente bestaan. De samenwerking richt zich op de bestendigheid van de maatschappelijke participatie, waarbij betrokkenen daarin met elkaar de verantwoordelijkheid nemen vanuit de eigen taakstelling.

Als het netwerk van de 4 O's is ingericht en operationeel is, dan vinden bovengenoemde overleggen plaats in het periodieke netwerkoeverleg.

Ouders

- Contacten met ouders

Het contact met ouders is cruciaal voor een succesvolle deelname aan Fooocus. Actieve betrokkenheid van de ouders werkt ondersteunend voor de leerling.

Fooocus gaat uit van talenten en mogelijkheden van elke jongere. Een aanpak waarbij de jongere volwaardig aangesproken wordt op zijn mogelijkheden en zijn verantwoordelijkheden. Het staat voor het organiseren van zelfregie, binnen de capaciteiten van het individu. Deze aanpak kan soms haaks staan op de beschermde houding van de ouders vanuit de zorg voor hun kind. Ouders worden ook daarom altijd meegenomen in de manier van werken binnen Fooocus.

De relatie met ouders dient zorgvuldig en laagdrempelig te zijn. Vanuit deze relatie wordt constructief samengewerkt aan de doelen van de leerling.

- Voorbereidende fase

Alles start met een ouderavond voor de zomervakantie van het nieuwe schooljaar. De projectleider en Fooocus-medewerkers zijn aanwezig om Fooocus toe te lichten aan ouders en leerlingen. De visie, de ambitie en de werkwijze van het organiseren van de uitstroom naar betaalde arbeid wordt uitgelegd en besproken (zie ook de O van Onderwijs).

Ouders worden uitgedaagd om mee te denken en na te gaan hoe zij kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheid van hun kind richting betaalde arbeid.

- Uitvoerende fase

Er zijn korte lijnen met ouders en er is regelmatig contact om hen te betrekken bij het ontwikkelproces van hun kind. Middelen die daarvoor gebruikt worden zijn: persoonlijke en evaluatiegesprekken, mail- en belcontacten en digitale middelen als 'social schools' en whatsapp.

- Afrondende fase

Ouders zijn betrokken bij de feitelijke uitstroom, bij de contacten en gesprekken met derden zoals UWV, gemeente en de werkgever. Ze krijgen uitleg over de mogelijkheden van regelingen vanuit de overheid, waar gebruik van gemaakt kan worden in de transitie naar arbeid.

- Naschoolse fase

Ouders en leerlingen worden uitgenodigd voor een jaarlijks terugkommoment op Fooocus. Daarnaast worden leerling en ouders de mogelijkheid geboden om in gesprek te gaan met een medewerker van Fooocus over zowel werk- als privé gerelateerde zaken.

4. Levenslang leren

Foooocus gaat er van uit dat elke jongere beschikt over kwaliteiten. En dat elke jongere dromen en persoonlijke interesses heeft. Wij weten en ervaren dat elke jongere een zinvolle bijdrage kan leveren aan de samenleving. Als school stellen we ons de opdracht dat elke jongere optimaal participeert in de samenleving met (vormen van betaalde) arbeid.

We spreken over (betaalde) arbeid wanneer de jongere in staat is zelfstandig (enige vorm van) inkomen te verdienen. Voor een deel van onze doelgroep bestaat de mogelijkheid om met ondersteuning inkomen te genereren. Jongeren met een loonwaarde kunnen voor bedrijven interessant zijn als werknemer.

Een deel van de jongeren is aan het einde van de opleiding nog niet in staat om arbeid (met ondersteuning) te verrichten. Een verlengd traject binnen Foooocus kan een antwoord zijn op de ondersteuningsbehoefte van de jongere. Of middels een leerwerktraject van één van de partners in het netwerk om meer arbeidsvaardig te worden.

Foooocus en de onderliggende visie gaat er van uit dat onze doelgroep na het verlaten van de school zich verder kan ontwikkelen als (toekomstig) werknemer voor een vorm van passende arbeid.

Binnen het netwerk van en de samenwerking met de 4 O's in de periode tot 27 jaar heeft Foooocus de opdracht om levenslang leren te initiëren. Daarbij is Foooocus afhankelijk van het strategisch beleid van de samenwerkende partijen. Dat vraagt inzicht, tijd en overleg om binnen de netwerken de visie uit te dragen voor de organisatie en vormgeving van levenslang leren mét de partners voor de doelgroep.

5. Stappenplan opzet Fooocus-locatie

Een Fooocus-locatie opstarten en inrichten vraagt om een zorgvuldige voorbereiding en planning. In een aparte bijlage wordt hiervoor een stappenplan gepresenteerd. De te nemen stappen vanaf ideevorming tot en met het opstarten van de feitelijke locatie worden op een rij gezet. Het betreft een tijdpad met de te ondernemen acties voor onderwijs en voor derden, waarbij afgevinkt kan worden wanneer de betreffende stap is gerealiseerd.

De opzet van een Fooocus-locatie verschilt per regio / gemeente. Het stappenplan is een richtlijn, die aangepast kan worden aan de specifieke context.

De tijdsperiode om een Fooocus-locatie operationeel te hebben is ongeveer een half jaar.

Het advies is om een coördinator of projectleider aan te wijzen. Zo is de regie bij één persoon in handen voor overzicht, planning, aansturing en het bewaken van de afspraken.

6. Netwerken

Fooocus kenmerkt zich door een structurele samenwerking tussen de 4 O's. Vooral de samenwerking met de 'O' van ondernemer is cruciaal voor het organiseren van arbeid. Immers zij bieden arbeidsplaatsen aan of zijn bereid om arbeidsplaatsen te creëren voor onze jongeren.

Netwerken is geen eenvoudige opdracht.

- Netwerken kost namelijk tijd. Er moet tijd voor vrij gemaakt worden, ingepland in de agenda en uitgevoerd worden. Daarnaast moet de netwerkorganisatie opgezet en uitgevoerd worden. Het lijkt niet meteen de eerste noodzaak te zijn vanwege de dagelijkse werkzaamheden. Maar voor het organiseren van werk is netwerken cruciaal.
- Netwerken is vooral een zoektocht om de 'win-win' situatie te organiseren van alle betrokken partijen. Is er een gezamenlijk belang, wat vraagt dit van elke deelnemende partij, welke gezamenlijke doelstelling pakken we op en hoe gaan we om met tegenstrijdige belangen?
- Netwerken moeten onderhouden worden. Dat is eenvoudig wanneer het bedrijf/instelling actief is: wanneer de leerling aan het werk is binnen het bedrijf. Maar vooral de slapende netwerken of de netwerken die nog niet 'ontdekt' zijn vragen om aandacht. De slapende netwerken kunnen van het ene op het andere moment actief gemaakt moeten worden voor een leerling. Zij moeten dus nog betrokken zijn in en op Fooocus. En de nog onbekende netwerken moeten onderdeel worden van Fooocus.

Er zijn een aantal 'do's and don'ts' als je aan het netwerken bent. Een overzicht.

De do's

- Realiseer dat netwerken om mensen draait. Relaties willen begrepen worden, voordat ze u begrijpen en zaken willen doen. Dat vraagt om in gesprek te zijn met hen, interesse te tonen, nieuwsgierig zijn en waardering te hebben. En pas daarna komt het eigen belang pas in beeld.
- Breng uw netwerk in kaart. Verdeel uw netwerkpartners in actief, slapend en nog onbekend. Geef iedere relatie de aandacht die hem of haar toekomt.
- Maak de aandacht persoonlijk. Zorg dat uw relaties u als echt ervaren en laat uzelf kennen.
- Wees gastheer, relatiebeheerder en salesmanager tegelijkertijd. Besef dat contacten gaan voor contracten. Investeer dus in netwerken.
- Maak gebruik van geboden netwerkbijeenkomsten. Bezoek wél die receptie en leg nieuwe contacten.
- Netwerken is hard werken. Het werk wordt verlicht als u uw relaties laat werken. Zij zullen u in contact brengen met anderen.
- Netwerken is lange termijn denken. Een investering in tijd en geld die op termijn loont.
- Ga planmatig te werk gaat. Bereid u voor op, concentreer u tijdens en pleeg nazorg na netwerkbijeenkomsten.

De don'ts

- Netwerken is werken. Doe het er niet even bij, maar maak tijd vrij en interesseer u echt voor relaties.
- Vergeet niet dat u het voorbeeld geeft voor de school, leerling en ouders.
- Relatienetwerken bouwt u niet met slecht georganiseerde bijeenkomsten. Investeer in de voorbereiding.
- Kom gemaakte afspraken altijd na.
- Relaties proeven desinteresse. Ben dus oprecht.
- Niet luisteren is dodelijk. Als u geen actieve gesprekspartner bent, doet u meer kwaad dan goed.
- Benader nooit twee mensen die u niet kent en met elkaar staan te praten. Zoek de kans, zoek iemand die ook contact zoekt.

Fooooocus moet aanwezig en zichtbaar zijn in en voor de omgeving. Een paar ideeën.

- Organiseer een jaarlijkse bedrijvendag voor de werkgevers uit de regio. De school nodigt de werkgevers uit en presenteert zich, waarbij de leerlingen de bezoekers ontvangen en een hapje en een drankje presenteren. Fooooocus geeft informatie over de ontwikkelingen van Fooooocus, het onderwijs en samenwerken.
- Geef de bedrijven gelegenheid om te netwerken en om hun ervaringen met school en met de (oud-)leerlingen met elkaar uit te wisselen. Van belang is dat de werkgevers de leerlingen ontmoeten en 'aan het werk' zien.
- Organiseer een arbeidsdag met bedrijven uit de omgeving, waar uw leerlingen hun toekomstig werk zien en wellicht mogen 'proeven'. Zo oriënteren zij zich en komt 'het werk' beter in beeld.
- Zorg dat ook het belang van de werkgever gediend wordt bij het bezoek.
- Maak gebruik van 'aansprekende' prominenten uit de regio (politiek, bedrijf, instelling, gemeente, provincie) om als ambassadeur voor uw leerling op te laten treden.
- Laat arbeidstoeleidende trajecten sponsoren door werkgevers als wederzijds pr-middel.
- Zet leerlingen in. Het gaat om hen en zij kunnen wellicht meer dan verwacht op dergelijke momenten.
- Leg relaties en zoek presentatiemogelijkheden in bedrijvenkringen om de school en de leerlingen voor het voetlicht te brengen. Doe dat samen met leerlingen! Zij kunnen prima verwoorden waar hun wensen liggen.
- Nodig individuele bedrijven uit om het werk en de arbeidscapaciteit van uw leerlingen te laten zien. Maak gebruik van uw relaties (bedrijven/instellingen).
- Bezoek bedrijven, zoek 'het werk' voor uw leerlingen en bied uw diensten aan.
- Wees alert op regionale projecten waar uw leerlingen arbeidstaken kunnen verrichten.
- Maak gebruik van het netwerk van uw leerling (ouders, familie, kennissen en vrienden, de buurt).
- Denk aan integrale arbeidstaken als totaalpakket binnen één organisatie vanuit uw school (bijvoorbeeld koken, wassen, strijken, verven, groenonderhoud in het verzorgingstehuis door uw school).
- Zorg voor een aanspreekpunt tijdens de schoolvakanties voor uw stagebedrijven.
- Zorg dat u bij calamiteiten altijd klaar staat voor de werkgever. Zorg, waar nodig, weer voor opvang voor de leerling mocht het onverhoopt niet goed gaan.
- Stel een 'jobfinder' aan voor het vinden van goede stageadressen.
- Stuur een persoonlijke kerstkaart naar alle stagebedrijven.
- Reik een prijs uit voor het beste stagebedrijf van het jaar.

Zorg voor een consistente aanpak. Borg de activiteiten in de jaarplanning.

7. F-netwerk

FOOOOCUS netwerkorganisatie

Fooocus kent nu twee locaties: één in de regio Gelderland Zuid Oost en één in de regio Noord Brabant. De verwachting is dat er binnen afzienbare tijd meerdere locaties worden ingericht binnen en buiten de regio. Het idee is om de verschillende Fooocus-locaties aan elkaar te verbinden met de volgende doelstelling:

- Zorg te dragen voor een eenduidige inrichting en werkwijze gestoeld op de visie en onderliggende kenmerken;
- Leerervaringen met elkaar te delen om het concept verder te ontwikkelen;
- Delen van expertise ter ondersteuning van de uitvoering van de verschillende Fooocus-locaties;
- Organiseren en uitvoeren van gezamenlijk vervolgonderzoek.

Zo ontstaat er een Fooocus-netwerk wat er als volgt uitziet:

- Elk Fooocus-project draait onder de eigen verantwoordelijkheid van één projectleider op de locatie;
- Op elke locatie kunnen meerdere medewerkers werkzaam zijn;
- Elke locatie is verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van alle Fooocus-werkzaamheden: onderwijs, coaching en begeleiding, organiseren leer- werkplaatsen en netwerken.

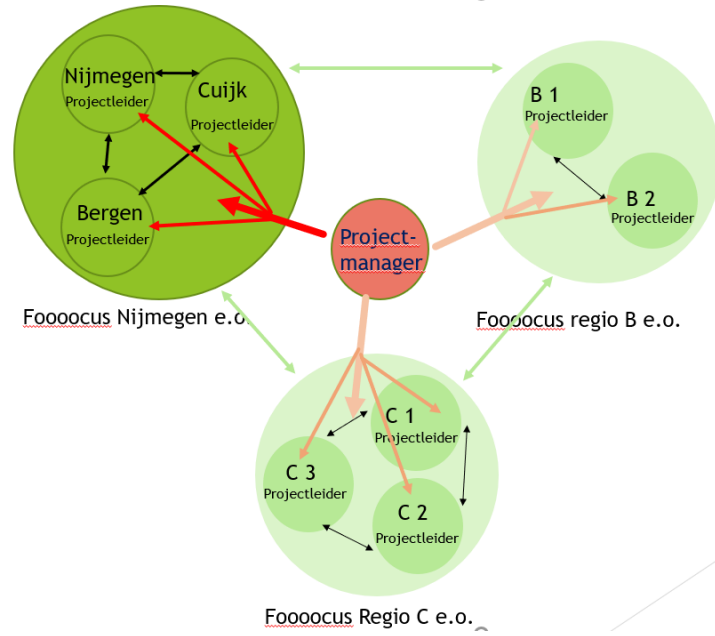
Het Fooocus-netwerk kent een stuurgroep die centraal boven alle Fooocus-locaties opereert. Deze stuurgroep vormt de spil in het netwerk en heeft de volgende doelstelling:

- Ondersteuning bieden aan de verschillende Fooocus-locaties;
- Het organiseren van een lerend netwerk van alle betrokken Fooocus-locaties;
- Toezien op de kwaliteit van de Fooocus-locaties en het netwerk in zijn geheel;
- Het voorbereiden en organiseren van onderzoek;
- Het zorgdragen voor PR.

De stuurgroep wordt voorgezeten door een projectmanager. Deze is eindverantwoordelijk voor de taakstelling van de stuurgroep. Daarnaast monitort de projectmanager de ontwikkelingen in elke Fooocus-locatie ten aanzien van concept, kwaliteit en financiën.

Alle projectleiders van de Fooocus-locaties hebben vier keer per jaar netwerkoverleg. De projectmanager is verantwoordelijk voor organisatie en uitvoering. Het overleg heeft als doelstelling om het concept gezamenlijk door te ontwikkelen, kennis en expertise te delen, monitoren resultaten en te zorgen voor kwaliteit.

F-netwerk in beeld

8. Wetenschappelijke onderbouwing

De eerste ervaringen met het werken met leerlingen in Fooocus waren zeer positief. Leerlingen en ouders waren enthousiast. Leerlingen gingen zich anders gedragen. Zij lieten meer van zichzelf zien en waren beter in staat tot het uitvoeren van een aantal taken. Daarnaast gaven ouders aan dat hun kind zich anders gedroeg in de thuissituatie. Met andere woorden: wat gebeurt er met onze leerlingen, wanneer zij in een andere context opgeleid worden?

Deze vraag hebben is voorgelegd aan de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN). In de samenwerking die hieruit ontstaan is, worden de effecten van Fooocus onderzocht op het leren en ontwikkelen van onze jongeren. Zo wordt een wetenschappelijke onderbouwing voor het leren en werken binnen Fooocus gegeven. Het gaat hier over meerjarig onderzoek.

In de eerste twee onderzoeken is gekeken naar 'wat er nu feitelijk gebeurt' binnen een Fooocus-locatie. Daaruit blijkt dat de kenmerken van Fooocus met elkaar samenhangen en overeenkomen met de criteria van De Wit, Moonen & Douma (2011). Zij stellen dat deelname aan het arbeidsproces leidt tot een verhoogd welbevinden, een groter sociaal netwerk en delinquent gedrag wordt voorkomen bij jongeren met een licht verstandelijke beperking. Daarom is het van belang om deze jongeren ondersteuning en begeleiding op maat te bieden in de toeleiding naar de arbeidsmarkt.

De twee vervolgonderzoeken gaan over 'Uitkomstmaten van leerlingen' (lees specifieke leeropbrengsten) en 'Attitude en gedrag medewerkers Fooocus-locatie'.

- Uitkomstmaten van leerlingen

In het onderzoek dat vorig jaar bij Fooocus is uitgevoerd, staat beschreven dat betrokkenen positieve resultaten rapporteren naar aanleiding van de deelname aan het project. Echter is het op dit moment onduidelijk wat deze positieve resultaten precies inhouden, welke (positieve) veranderingen zijn er zichtbaar als gevolg van deelname aan het project? In dit onderzoek wordt onderzocht wat deze positieve resultaten/veranderingen zijn bij de jongeren op verschillende niveaus van functioneren (o.a. gedrag, sociaal-emotioneel functioneren, adaptief gedrag, motivatie).

- Attitude en gedrag van leerkrachten bij Fooocus

Het doel van dit onderzoek is om duidelijk te krijgen wat de verschillen in attitude en gedrag zijn van leerkrachten binnen het Fooocus-project in vergelijking tot leerkrachten binnen het voortgezet speciaal onderwijs. Om hier een beeld van te schetsen zal een onderscheid gemaakt worden tussen twee groepen: één groep leerkrachten die werkzaam zijn binnen het voortgezet speciaal onderwijs en één groep leerkrachten die werkzaam zijn binnen een Fooocus-project.

De verschillen in attitude en gedrag zullen tijdens een semigestructureerd interview uitgevraagd worden aan de hand van vignetten. Met deze vignetten wordt in kaart gebracht hoe een leerkracht reageert op een leerling in verschillende situaties waarin een leerling vastloopt. De antwoorden van de twee groepen worden naderhand vergeleken, waarna een overzicht gevormd wordt van de verschillen in attitude en gedrag.

De uitkomsten van deze vier onderzoeken worden weergegeven in een wetenschappelijk artikel vanuit de KUN.

Hierna wordt in samenspraak met KUN gekeken naar aansluitende vervolgonderzoeken. Daarbij wordt gedacht aan de volgende thema's.

1. De context

a. Fooocus en de locatie.

Wat is de rol van de betreffende gemeente in het organiseren van arbeid voor de doelgroep? Immers, de rol van de gemeente is in voorwaardelijke zin cruciaal voor het- opzetten én in stand houden van

Fooocus-locaties vanwege financiën, uitvoering participatiewet, beschikbaar stellen onderwijsruimtes.

- b. Onderzoeksvraag. Wat dient de rol te zijn van de gemeente voor het optimaliseren van Fooocus-locaties? Beschrijvend onderzoek.

2. Vanuit lopend onderzoek.

- a. Met behulp van de criteria voor effectieve behandeling van jongeren met een licht verstandelijke beperking van De Wit en collega's (2011) is een Fooocus-project gescreend. De aanbeveling in het uitgevoerde onderzoek is om nader in te zoomen in de effecten van (het ontbreken) van deze interventies.
- b. Onderzoeksvraag: welke interventies bepalen de mate van succes van Fooocus?

3. De werkgever

- a. Maatschappelijke participatie met arbeid voor deze doelgroep kan alleen wanneer de werkgevers ook daadwerkelijk arbeid aanbieden. Uit het eerder uitgevoerde onderzoek wordt geconstateerd dat werkgevers vooral participeren vanuit sociaal maatschappelijk oogpunt en niet vanuit een zakelijk motief.
- b. Onderzoeksvraag. Welke eisen stellen werkgevers aan jongeren met een beperking wat betreft
 - i. Arbeidscompetenties;
 - ii. Ondersteuning en begeleiding;
 - iii. Wat is er nodig in bedrijven om bestendige arbeidsparticipatie voor deze doelgroep te realiseren?

4. De rol van ouders

- a. Ouders van onze doelgroep staan voor een zware opgave om naast het aanreiken van de goede zorg ook jongeren te ondersteunen in het stimuleren van maatschappelijke participatie.
- b. Onderzoeksvraag: welke opvoedingsondersteuning is stimulerend voor maatschappelijke participatie van jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt?

9. Tot slot

Het draaiboek ondersteunt scholen en medewerkers in het opzetten en uitvoeren van Fooocus. Het draaiboek zal door de jaren heen verder ontwikkeld worden. Fooocus is een lerend concept. Het draaiboek verandert mee met de leerervaringen die opgedaan worden binnen de verschillende locaties.

Een eerst volgend hoofdstuk zal gaan over kwaliteit. Waaraan meten we de kwaliteit van het onderwijs binnen Fooocus? Welke criteria zijn bepalend voor kwaliteit? Welke normen worden gehanteerd? Wat dient gemeten te worden om uitspraken te doen over de kwaliteit?

Duurzame verbetering van Fooocus vraagt om planmatig, cyclisch en systematisch werken om de kwaliteit van het onderwijs duurzaam te verbeteren.

A. CONTACTGEGEVENS

Contact

Mocht u meer informatie willen over Fooocus dan vertellen we u graag meer over onze zienswijze op leren en onderwijs.

Daarnaast is alle feedback welkom om ons onderwijs te verbeteren met als doel om alle jongeren in onze scholen optimale kansen te bieden voor maatschappelijke participatie naar vermogen.

Naam: Jos Kersten

Email: j.kersten@Puntspeciaal.nl

Telefoon: 06-13333586

B. Bijlagen en PR materiaal

De bijlagen en PR materiaal zijn opgenomen in een separaat document.